

Uznanie prawne dokumentów elektronicznych w obrocie międzynarodowym

dr Marek Świerczyński

VI Europejskie forum podpisu elektronicznego
7-9 czerwca 2006, Hotel Amber Baltic, Międzyzdroje

TRAPLE
KONARSKI
PODRECKI

KANCELARIA
P R A W N A

Wspólnicy - adwokaci:
dr hab. Elżbieta Traple
Xawery Konarski
dr Paweł Podrecki

Joanna Adamczyk
Paweł Barta
Jan Byrski
Jerzy Cawel
Witostaw Iwaniec
Anna Kielijan
Rafał Klimek
Maciej Kłis
Krzysztof Korus
Wojciech Kulis
Paweł Litwiński
Beata Matusiewicz - Kulig
Jan Mlekodaj
dr Zbigniew Okoń
Marcin Ożóg
dr Grzegorz Sibiga
Anna Skąpska - Capińska
Marcin Smycz
dr Marek Świerczyński
Tomasz Targosz
Marek Walerjan

Traple Konarski Podrecki Kancelaria Prawna sp.j. ul. Królowej Jadwigi 170, 30-212 Kraków

tel. (+48 12) 426 05 30, faks (+48 12) 426 05 40
e-mail: office@traple.pl
www.traple.pl

NIP 677-21-05-587
konto: ING Bank Śląski S.A. o/Kraków
nr 84 1050 1445 1000 0022 1962 7029

Agenda

- Regulacje międzynarodowe dotyczące dokumentów elektronicznych
 - Liberalizacja formy w obrocie międzynarodowym
 - Uznawanie zagranicznych certyfikatów kwalifikowanych
 - Forma elektroniczna w prawie prywatnym międzynarodowym
 - Postulaty de lege ferenda
-

Działalność UNCITRAL w zakresie handlu międzynarodowego i dokumentów elektronicznych

- Dokumentacja grupy roboczej ds. handlu elektronicznego w sprawie barier prawnych związanych z dokumentami elektronicznymi w obrocie międzynarodowym jest dostępna na stronie
http://www.uncitral.org/uncitral/en/commission/working_groups/4Electronic_Commerce.html
 - [Legal aspects of electronic commerce - Legal barriers to the development of electronic commerce in international instruments relating to international trade: ways of overcoming them](#)
 - Interpretacja pojęć: „pisemność”, „podpis”, „dokument”
 - Rozwiązanie: Konwencja UNCITRAL z 2005 r.?
-

Przykładowe regulacje dotyczące obrotu międzynarodowego

- Regulacje ogólne

- Art. 9 konwencji ONZ z 23 listopada 2005 r. o korzystaniu z komunikacji elektronicznej w międzynarodowych umowach (Konwencja UNCITRAL z 2005 r.)
- Ustawy modelowe UNCITRAL: ustawa modelowa o handlu elektronicznym z 1996 r. (zm. 1998 r.) i ustawa modelowa o podpisach elektronicznych z 2001.
- Dyrektywy UE: dyrektywa o podpisach elektronicznych z 1999 r., dyrektywa o handlu elektronicznym z 2000 r.

- Regulacje szczególne

- Art. 23 ust. 2 rozporządzenia WE nr 44/2001 w sprawie jurysdykcji krajowej
 - Wszelka korespondencja za pomocą środków elektronicznych, która pozostawia trwałe zapisy będzie równoznaczna z "pismem".
- Art. 1162. § 2 k.p.c.
 - Wymaganie dotyczące formy zapisu na sąd polubowny jest spełnione także wtedy, gdy zapis zamieszczony został w wymienionych między stronami pismach lub oświadczeniach złożonych za pomocą środków porozumienia się na odległość, które pozwalają utrwalić ich treść.(...)

Kazus:

Problem formy umowy o arbitraż

- Art. 1162. § 2 k.p.c.
 - Wymaganie dotyczące formy zapisu na sąd polubowny jest spełnione także wtedy, gdy zapis zamieszczony został w wymienionych między stronami pismach lub oświadczeniach złożonych za pomocą środków porozumienia się na odległość, które pozwalają utrwalić ich treść. (...)
 - Art. II (2) Konwencji Nowojorskiej z 10 czerwca 1958 r. o uznawaniu i wykonywaniu zagranicznych orzeczeń arbitrażowych
 - Określenie "umowa pisemna" oznacza zarówno klauzulę (...) podpisaną przez strony, jak i zawarte w wymianie listów lub telegramów
 - Art. 7. Ustawy modelowej UNCITRAL
 - (...) za formę pisemną uważa się nie tylko dokument podpisany przez strony, ale również wymianę listów, teleksów, telegramów lub wykorzystanie innych środków komunikowania się na odległość, które potwierdzają fakt dokonania czynności (...)
-

Konwencja UNCITRAL z 2005 r. (1)

- **Zakres zastosowania:** wykorzystanie komunikacji elektronicznej w związku z zawieraniem i wykonywaniem umów pomiędzy stronami z siedzibą handlową (*place of business*) w różnych państwach (art.1 ust. 1)
 - **Kryterium podmiotowe:** siedziby handlowe stron w różnych państwach – stronach konwencji; fakt ten musi wynikać z umowy bądź ustaleń stron (art.1 ust. 2); brak znaczenia elementów technicznych bądź adresów internetowych dla wyznaczenia siedziby (art. 6 ust. 4 i 5)
 - **Autonomia woli stron:** strony mogą wyłączyć bądź zmienić skutek postanowień konwencji (art. 3)
-

Konwencja UNCITRAL z 2005 r. (2)

- Wymagania co do formy (art. 9)
 - **Wymóg pisemności** – informacja jest dostępna w razie potrzeby konsultacji
 - **Wymóg podpisu** - wykorzystanie metody zapewniającej jednoznaczną identyfikację strony
 - **Wymóg oryginału** – zapewnienie integralności informacji od chwili jej utworzenia; zapewnienie jej dostępności w razie potrzeby konsultacji
-

Liberalizacja wymogów formalnych (przykłady)

- Art. 11 konwencji Narodów Zjednoczonych o umowach międzynarodowej sprzedaży towarów
 - Umowa sprzedaży nie wymaga do jej zawarcia lub potwierdzenia formy pisemnej i nie podlega żadnym innym wymogom co do formy. Umowa sprzedaży może być udowodniona w jakikolwiek sposób, w tym również na podstawie zeznań świadków.
 - Zmiany w kodeksie cywilnym:
 - Art. 74 § 3 k.c. - przepisów o formie pisemnej przewidzianej dla celów dowodowych nie stosuje się do czynności prawnych w stosunkach między przedsiębiorcami
 - Uchylenie art. 75 (wymóg formy pisemnej dla czynności o wartości powyżej 2 tys zł)
-

Uznawanie certyfikatów zagranicznych

- **Art. 4 ustawy o podpisie elektronicznym**

Certyfikat wydany przez podmiot świadczący usługi certyfikacyjne, niemający siedziby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i nieświadczący usług na jej terytorium, zrównuje się pod względem prawnym z kwalifikowanymi certyfikatami wydanymi przez kwalifikowany podmiot świadczący usługi certyfikacyjne, mający siedzibę lub świadczący usługi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli zostanie spełniona jedna z poniższych przesłanek:

- podmiot świadczący usługi certyfikacyjne, który wydał ten certyfikat, został wpisany do rejestru kwalifikowanych podmiotów świadczących usługi certyfikacyjne,
- przewiduje to umowa międzynarodowa, której stroną jest Rzeczpospolita Polska, o wzajemnym uznaniu certyfikatów,
- **podmiot świadczący usługi certyfikacyjne, który wydał ten certyfikat, spełnia wymagania ustawy i została mu udzielona akredytacja w państwie członkowskim Unii Europejskiej,**
- podmiot świadczący usługi certyfikacyjne, mający siedzibę na terytorium Wspólnoty Europejskiej, spełniający wymogi ustawy, udzielił gwarancji za ten certyfikat,
- certyfikat ten został uznany za kwalifikowany w drodze umowy międzynarodowej zawartej pomiędzy Wspólnotą Europejską a państwami trzecimi lub organizacjami międzynarodowymi,
- certyfikat ten został uznany za kwalifikowany w drodze umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym,
- podmiot świadczący usługi certyfikacyjne, który wydał ten certyfikat, został uznany w drodze umowy międzynarodowej zawartej pomiędzy Wspólnotą Europejską a państwami trzecimi lub organizacjami międzynarodowymi.

Forma czynności prawnych w p.p.m.

- **Ustawa z dnia 12 listopada 1965 r. Prawo prywatne międzynarodowe**
 - art. 12. Forma czynności prawnej podlega prawu właściwemu dla tej czynności. **Wystarcza jednak** zachowanie formy przewidzianej przez prawo państwa, w którym czynność zostaje dokonana.
- **Konwencja rzymska o prawie właściwym dla zobowiązań umownych z 1980 r.**

Artykuł 9 - Forma

- 1. Umowa zawarta między osobami, które znajdują się w tym samym państwie, jest ważna ze względu na formę, jeżeli spełnia wymogi dotyczące formy określone przez prawo właściwe dla umowy według niniejszej Konwencji **lub** przez prawo państwa, w którym umowa została zawarta.
- 2. Umowa zawarta między osobami, które znajdują się w różnych państwach, jest ważna, ze względu na formę, jeżeli spełnia wymogi co do formy określone przez prawo materialnie właściwe dla umowy według niniejszej Konwencji **lub** przez prawo jednego z tych państw.
 - Regulacja nie dotyczy jednak umów konsumenckich w zakresie uregulowanych w art. 5 konwencji
- **Projekt nowej ustawy o p.p.m. z 2006 r.**
- **Projekt rozporządzenia Rzym I z 2005 r.**

Bariery prawne dla rozwoju rynku podpisu elektronicznego w obrocie międzynarodowym

- forsowanie stosowania kwalifikowanego podpisu elektronicznego w przepisach krajowych (może wpłynąć na obrót międzynarodowy)
 - błędy przy implementacji dyrektyw Wspólnot Europejskich,
 - wysokie wymagania Wspólnot Europejskich dotyczące zaawansowanego podpisu elektronicznego wynikające z dyrektywy 99/93/WE w porównaniu do ustawy modelowej UNCITRAL z 2001 r.
 - brak promocji (ułatwień) w zakresie dokonywania czynności drogą elektroniczną
-

Postulaty de lege ferenda

- Brak wymagania podpisu kwalifikowanego w obrocie międzynarodowym (**nie zmuszać, ale zachęcać!**)
 - Konieczność doprecyzowania definicji i zakresu zastosowania ustaw krajowych o podpisach elektronicznych, w szczególności dotyczy to polskiej ustawy o podpisie elektronicznym
 - Uznanie prawne zagranicznych certyfikatów - zmiana art. 4
-

Dziękuję za uwagę

marek.swierczynski@trapple.pl